

Pátá neděle v postní době – nedělní cyklus A – 29. března 2020

Moji milí,

dnes píši jen krátce. Spoustu mouder říká Aleš Opatrný a Angelo Scarano (viz níž), nějaké zrnko moudrosti je snad i v mém tři roky starém kázání z bohdalského kostela na tyto texty, ale velký pokoj a pokora a naděje je ve slově a možná ještě víc v tichu páteční meditace a požehnání Urbi et Orbi našeho dobrého papeže Františka. Všechno najdete ve dvou nejaktuálnějších odkazech na našem webu SPOLEM.CZ

Už příští nedělí vstoupíme do Svatého týdne, letos pro nás tak výjimečného, ale řekl bych už mnohem méně výjimečného pro celé generace našich předků, kteří možná přirozeněji vnímali, že život není jen veselý skotačení po jarní louce. Snad nám tato doba přinese poznání, jak malicherné jsou mnohé naše problémy, které dosud vypadaly téměř nepřekonatelně. A že cenu má každý den, každá chvíle, kterou je třeba plnit světlem lásky a neukracovat ji temnotou strachu o sebe.

Začátkem minulého týdne mi volala Maruška Hladká, že se paní Krajtlová ptá, zda má objednat hortenzie na Velikonoce, protože je nejvyšší čas a jak že to vlastně bude. No nadchlo mě to. A vnuklo další myšlenku (vůbec si říkám, jak tato doba podporuje kreativitu, protože mnohé je pro nás prostě poprvé). Jasně, samozřejmě, ať je objedná. Kostel vyzdobíme, aspoň bohdalský, symbolicky, ať už tam někdo dojde nebo ne. Asi nebudeme slavit ve shromáždění, ale niterně ano, ve společenství církve, kněžského Božího lidu propojeného v Duchu svatém. A kostel v této době? Přece není pro tuto chvíli nepotřebným, a tedy zavřeným studeným barákem, ale symbolem tohoto našeho společenství. Bude velikonočně vyzdobený, bude mít Getsemanskou zahradu a Boží hrob., protože my jsme přeci také nezavřeli svá srdce, neodložili Boha a farnost do kouta a Velikonoce slavíme. Což? Bohdalský kostel bude o Velikonocích otevřený ještě víc než dosud. A každý může dojít individuálně. A rozjímat a děkovat a prosit a chválit. Pokud se tedy nebojí. A o čem krom jiného jsou Velikonoce, než o pochopení, že strach svazuje a zabíjí, zatímco pokoj, světlo rozhání veškeré temnoty a též smrti dává smysl, neboť vede ke vzkříšení. - **Ať slavné Kristovo vzkříšení naši tmu ve světlo promění!** - to bude znít, ať už v tom kostele někdo bude či ne.

Zdravím Vás, žehnám Vám, už se na Vás těším:)

Jan

TEXTY K LITURGII - ČTVRTÁ NEDĚLE V POSTNÍ DOBĚ

Zvýrazněný je biblický text, pod ním jsou vždy inspirativní rozbor a úvahy dvou mých nejoblíbenějších biblistů, respektive kazatelů (však víte) – Aleše Opatrného a Angela Scarana. Můžete si něco přečíst a prorozjímat v neděli a něco pročítat a rozjímat v celém následujícím týdnu.

První čtení (z knihy protoka Ezechiela) Ez 37,12-14

12Toto praví Hospodin Bůh: "Hle, já otevřu vaše hroby, vyvedu vás z nich, můj lide, a přivedu vás do izraelské země. 13Tu poznáte, že já jsem Hospodin, až otevřu vaše hroby a vyvedu vás ven, můj lide! 14Vdechnu vám svého ducha a ožijete, usídlím vás ve vaší zemi, a tak poznáte, že já, Hospodin, jsem to řekl a vykonal" - praví Hospodin.

ROZBOR TEXTU:

Aleš Opatrný:

Čtení v té formě, jak je přináší lekcionář, je jen jakýmsi tématickým úvodem k evangeliu o Lazarovi, ukazuje Hospodina jako toho, kdo vyvede ze smrti ty, kterým to slíbil. Pokud by se ale mělo nějak korektně zacházet s textem Ez samotným, bylo by třeba číst celou kapitolu 37 (údolí suchých kostí) a ještě lépe k tomu část kapitoly 36 (nové srdce a nový duch). To je ovšem už celé téma pro bohoslužbu slova (36,17-37, 38).

Angelo Scarano:

Ezechielovo proroctví je součástí vidění údolí se suchými kostmi. Božím slovem se tyto kosti pokryjí svaly i kůží a do těchto těl pak Bůh vkládá oživujícího ducha. Toto zaslíbení "znovuzrození" bylo původně určeno izraelským vyhnancům v Babylónii, kteří prožívali vnější i vnitřní rozklad, a proto říkali: "Naše kosti uschly, zanikla naše naděje, jsme ztraceni" (Ez 37,11). Národu, jehož srdce je naprosto zlomené a který už vlastně zemřel, Hospodin ohlašuje, že ho oživí, čili přivede do zaslíbené země.

Ezechielova slova však naznačují něco ještě hlubšího: "vzkříšení" a oživení těch, kdo jsou mrtví pro svůj hřích a vzpurnost vůči Bohu, podobně jako izraelský lid. Duch je oživí a oni poznají, že Bůh je mocným Pánem. Oživení se děje vdechnutím, podobně jako vdechnutím Hospodin učinil z "pouhé hlíny" živého člověka (Gen 2,7), podobně jako Kristus sám po vzkříšení vdechl Ducha apoštolům a proměnil je (Jan 20,22). Potvrzení toho najdeme v přecházející kap. 36 (verše 24-28), kde je velké přislíbení o vyvedení z babylónského exilu (stejně téma jako v našem úryvku, i když podané jinými slovy) spojené zároveň s příslibem o novém srdci a novém duchu:

"Vezmu vás z pronárodů, shromáždím vás ze všech zemí a přivedu vás do vaší země. Pokropím vás čistou vodou a budete očištěni; očistím vás ode všech vašich nečistot a ode všech vašich hnusných model. A dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Odstráním z vašeho těla srdce kamenné a dám vám srdce z masa. Vložím vám do nitra svého ducha; učiním, že se budete řídit mými nařízeními, zachovávat moje řády a jednat podle nich. Pak budete sídlit v zemi, kterou jsem dal vašim otcům, budete mým lidem a já vám budu Bohem."

I v těchto verších se mluví o obnovení národa, o jeho novém životě, o vyvedení z vyhnanství a přivedení do zaslíbené země. Vidíme však, že tento nový život nemá jen vnější podobu (vysvobození z cizí nadvlády, návrat domů), ale i vnitřní (očistění od hříchu, dar nového srdce). Boží spása je totiž celostná, zasahuje člověka v jeho vnější i vnitřní složce, nejen v těle, ale

i v srdci. Exodus se týká člověka celého.

Mezizpěv Žalm 129

U Hospodina je slitování, hojné u něho je vykoupení.

**Z hlubin volám k tobě, Hospodine, Pane, vyslyš hlas můj!
Tvůj sluch ať je nakloněný k mé snažné prosbě!**

U Hospodina je slitování, hojné u něho je vykoupení.

**Budeš-li uchovávat v paměti viny, Hospodine, Pane, kdo obstojí?
Ale u tebe je odpuštění, abychom ti mohli v úctě sloužit.**

U Hospodina je slitování, hojné u něho je vykoupení.

**Doufám v Hospodina, duše má doufá v jeho slovo,
má duše čeká na Pána více než stráže na svítání.**

U Hospodina je slitování, hojné u něho je vykoupení.

**Více než stráže na svítání, ať čeká Izrael na Hospodina.
Neboť u Hospodina je slitování, hojné u něho je vykoupení.
On vykoupí Izraele ze všech jeho provinění.**

U Hospodina je slitování, hojné u něho je vykoupení.

Druhé čtení (z listu apoštola Pavla Římanům) Řím 8,8-11

8Bratři a sestry! Ti, kdo žijí svému tělu, nemohou se líbit Bohu. 9Ale vy žijete ne podle těla, nýbrž podle Ducha, jestliže skutečně ve vás přebývá Duch Boží. Kdo totiž nemá Kristova Ducha, ten není jeho. 10Je-li však ve vás Kristus, tělo je podrobeno smrti kvůli hříchu, ale duch je (plný) života, protože je ospravedlněn. 11A když sídlí ve vás Duch toho, který z mrtvých vzkřísil Ježíše, probudí k životu i vaše smrtelné tělo svým Duchem, který sídlí ve vás.

ROZBOR TEXTU:

Aleš Opatrný:

Větší část kapitoly mluví o životě z Ducha v protikladu k životu z "těla", tedy k životu jen z vlastních sil, ze sebe, bez Boha. Náš úryvek ukazuje, že existence křesťana je zcela podstatně existencí z Ducha. Křesťan nemá Ducha jako jakýsi nepovinný přídavek k životu. Pavlovo slovo "kdo nemá Kristova Ducha, ten není jeho" je slovem "ostrým jako dvousečný meč" a nelze před ním jen tak uhnout. Ježíš v nás přebývá svým Duchem a to může a má ovlivnit celé vedení našeho života. Znamená to ale stále překonávat stav, kdy člověk je veden jen duchem vlastním, tedy jen svými přáními, názory, vědomostmi, zkušenostmi.

Druhá část výpovědi pak mluví o našem vzkříšení. Nepočítá s "nesmrtelností duše" (přesněji - neuvažuje o ní), ale mluví o našem spodobnění s Ježíšem ve smrti - smrt v nás bude při úmrtí překonána tak, jako byla překonána v Ježíši, a sice mocí Boží, mocí, kterou v nás vykoná jeho

Duch. Tím se dokoná proměna člověka, která začala obrácením (změnou smýšlení), pokračovala smrtí a vzkříšením ve křtu, totiž začátkem smrti starého člověka v nás a uvedením "na scénu" člověka nového.

Angelo Scarano:

V kapitolách 5-7 Pavel uváděl negativní stránku vykoupení (negativní = co se odstraňuje): svobodu od hříchu a smrti (5,12-21), svobodu od hříchu a vlastního já (6,1-23), od zákona (7,1-25). Ti, kdo uvěřili v Krista Ježíše, zakusili nejen vysvobození od těchto "podob zla", ale také uschopnění k novému životu "pro Boha", a to skrze Ducha svatého (pozitivní stránka vykoupení; pozitivní = co vykoupení přináší). To je vlastně obsahem 8. kapitoly listu Římanům: tato část je trochu obsírnějším pojednáním o Duchu svatém, hybném principu vykoupěného člověka. Osmá kapitola je odpovědí na otázku: Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti? (7,24) Odpověď zní: Kristus vysvobodil z otroctví hříchu a sobectví, umožnil nový styl života "podle Ducha" (8,1-4). Proto je nyní křesťanská existence pod mocí Ducha, a ne těla (8,1-13).

V Pavlových listech se často objevuje protiklad tělo - Duch. "Tělem" se přitom míní sebestředná lidská přirozenost narušená hříchem. Žít podle těla pak znamená žít podle hříšných sklonů (Řím 3,10-18). Tento postoj uzavřenosti vůči Bohu přináší smrt. Křtem člověk odumírá hříchu a přijímá Ducha, dárce života. V srdci věřícího tak dochází ke "koperníkovskému obratu": středem života již není sobecké "já", ale Bůh sám. Duch svatý proměňuje srdce člověka, takže už nemá zálibu v hříchu a v životě pro sebe, ale v životě podle Krista, podle jeho evangelia. Tak dochází k podivuhodné výměně: už nežiji "já", ale žije ve mně Kristus (Gal 2,20). Už není smrt a odsouzení, ale ospravedlnění a vzkříšení.

Nový člověk:

- a) je v Duchu (tak doslova v. 9), tj. je s ním vnitřně spojen,
- b) má Ducha (v. 9) takřka jako vnitřní vlastnictví,
- c) patří Kristu (v. 9), tj. ne sobě, ani hříchu.
- d) Kristus je v něm (v. 10),
- e) Duch vzkříšeného v něm přebývá (v. 11).

Verše našeho úryvku se stanou základem pro budoucí teologické rozvinutí o přebývání Trojice v srdci věřícího: podle Pavlových slov má "nový člověk" osobní vztah jak k Otci, tak ke Kristu a jeho Duchu.

Zpěv před evangeliem

Já jsem vzkříšení a život, praví Pán; kdo věří ve mne, neumře na věky.

Evangelium podle Jana 11,1-45

1Byl jeden nemocný, Lazar z Betánie, vesnice, kde bydlela Marie a její sestra Marta. 2To byla ta Marie, která pomazala Pána olejem a utřela mu nohy svými vlasy. Ten nemocný byl její bratr Lazar. 3Sestry tedy poslaly k Ježíšovi se vzkazem: "Pane, ten, kterého miluješ, je nemocný." 4Když to Ježíš uslyšel, řekl: "To není nemoc k smrti, ale k slávě Boží, aby jí byl oslaven Boží Syn." 5Ježíš měl rád Martu a její sestru i Lazara. 6Když tedy slyšel, že je nemocný, zůstal ještě dva dni v místě, kde byl. 7Potom teprve řekl svým učedníkům:

"Pojďme znovu do Judska!" 8Učedníci mu odpověděli: "Mistře, nedávno tě chtěli živě ukamenovat - a zas tam jdeš?" 9Ježíš na to řekl: "Nemá den dvanáct hodin? Kdo chodí ve dne, neklopýtne, protože vidí ve světle tohoto světa. 10Kdo však chodí v noci, klopýtne, protože v něm není světlo." 11Po těch slovech ještě dodal: "Náš přítel Lazar spí, ale jdu tam, abych ho probudil." 12Učedníci mu řekli: "Pane, jestliže spí, uzdraví se." 13Ježíš však mluvil o jeho smrti, ale oni mysleli, že mluví o skutečném usnutí. 14Ježíš jim tedy řekl otevřeně: "Lazar umřel. 15A jsem rád, že jsem tam nebyl, kvůli vám, abyste uvěřili. Ale pojďme k němu!" 16Tomáš - řečený Blíženec - vyzval ostatní učedníky: "Pojďme i my, ať zemřeme s ním!" 17Když Ježíš přišel, shledal, že Lazar je už čtyři dny v hrobě. 18Betánie byla blízko Jeruzaléma, jen asi patnáct honů od něho. 19K Martě a Marii přišlo mnoho židů, aby je potěšili v žalu nad bratrem. 20Když Marta uslyšela, že Ježíš přichází, chvátila mu naproti. Marie zůstala v domě. 21Marta řekla Ježíšovi: "Pane, kdybys tu byl, můj bratr by neumřel. 22Ale vím dobře i teď, že ať bys žádal Boha o cokoli, Bůh ti to dá." 23Ježíš jí řekl: "Tvůj bratr vstane." 24Marta mu odpověděla: "Vím, že vstane při vzkříšení v poslední den." 25Ježíš jí řekl: " Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít, 26a žádný, kdo žije a věří ve mne, neumře navěky. Věříš tomu?" 27Odpověděla mu: "Ano, Pane, věřím, že jsi Mesiáš, Syn Boží, který má přijít na svět." 28Po těch slovech odešla, zavolala svou sestru Marii stranou a řekla jí: "Mistr je tu a volá tě." 29Jak to Marie uslyšela, rychle vstala a šla k němu. 30Ježíš totiž dosud nedošel do vesnice, ale byl ještě na tom místě, kam mu Marta přišla naproti. 31Když uviděli židé, kteří byli u Marie v domě a těšili ji, že rychle vstala a vyšla, šli za ní; mysleli si, že jde k hrobu, aby se tam vyplakala. 32Jakmile Marie došla tam, kde byl Ježíš, a uviděla ho, klesla mu k nohám a řekla mu: "Pane, kdybys tu byl, můj bratr by neumřel." 33Když Ježíš viděl, jak pláče ona a jak pláčou i židé, kteří přišli zároveň s ní, v duchu byl hluboce dojat, zachvěl se a zeptal se: 34"Kam jste ho položili?" Odpověděli mu: "Pane, pojď se podívat!" 35Ježíš zaplakal. 36Židé říkali: "Hle, jak ho miloval!" 37Ale někteří z nich řekli: "Copak nemohl ten, který otevřel oči slepému, také dokázat, aby on neumřel?" 38Ježíš byl znovu hluboce dojat a přišel ke hrobu. Byla to jeskyně a na ní ležel kámen. 39Ježíš řekl: "Odstraňte ten kámen!" Sestra zemřelého Marta mu namítla: "Pane, už zapáchá, vždyť je tam čtvrtý den." 40Ježíš jí odpověděl: "Řekl jsem ti přece, že budeš-li věřit, uvidíš slávu Boží." 41Odstranili tedy kámen. Ježíš obrátil oči vzhůru a řekl: "Otče, děkuji ti, že jsi mě vyslyšel. 42Já jsem ovšem věděl, že mě vždycky vyslyšíš. Ale řekl jsem to kvůli zástupu, který stojí kolem mě, aby uvěřili, že ty jsi mě poslal." 43Po těch slovech zavolal mocným hlasem: "Lazare, pojď ven!" 44Mrtvý vyšel, ovázan na nohou i na rukou pruhy plátna a s tváří omotanou šátkem. Ježíš jim nařídil: "Rozvažte ho a nechte odejít!" 45Mnoho z těch židů, kteří přišli k Marii a uviděli, co Ježíš vykonal, v něj uvěřilo.

ROZBOR TEXTU:

Aleš Opatrný:

Výrazy "Lazar z Betánie", Marie - "to byla ta Marie, která pomazala"..., ukazují, že jde o událost z Ježíšova života, ne o podobenství nebo nějaké typické vyprávění (tím ovšem není vyloučena stylizace celé události v evangelistově vyprávění).

Probírání celého textu by bylo příliš dlouhé. Omezíme se tedy na dva zásadní pohledy: co říká text o Ježíši a co říká text k situaci posluchače dnes?

Centrální a vrcholná výpověď o Ježíšovi není zřejmě velký div, že totiž dokázal to, co jiní

nedokázali - vzkřísil čtyři dny mrtvého Lazara. Vrcholnou výpovědí je jeho odpověď Martě: "Já jsem vzkříšení a život".

Ježíš tu tedy není jen někým, kdo život způsobuje, kdo ho vrací nebo kdo ho daruje, ale je sám novou skutečností - a pokud člověk Ježíši patří, má na tomto životě účast. Ježíš je tedy jedinečnou postavou dějin, nikdo jiný "vzkříšením a životem" nebyl. To nejdůležitější člověk nemá hledat jen vně, jako vnější dar, který lze od něho dostat, ale "uvnitř", v Ježíšově bytí samém. Z tohoto hlediska možná lépe porozumíme Pavlovu "být v Kristu" ("kdo je v Kristu, je nové stvoření"). Např. samotné vzkříšení Lazara je "znamením", tedy něčím, čeho si má člověk povšimnout, aby viděl Ježíše dobře, co nejlépe, aby pochopil co přináší.

Od starých dob je tento text součástí křestní katecheze, i když o křtu nemluví. Člověk pokřtěný je člověk znovu narozený, člověk vytržený věčné smrti, člověk povstalý z hrobu hříchu. Lazar je tedy jeho prototypem. O toto "zvednutí z hrobu" si ovšem člověk sám nemůže říci, podobně jako Lazar. Je tu třeba Ježíšovy iniciativy (on přišel s iniciativou spásy) a je tu třeba i víry okolí (Marta, Marie, které Pánu zcela věří, i když vzkříšení svého bratra vlastně nečekají).

Ještě jeden motiv stojí za zmínku, i když je vedlejší. Je to Ježíšovo pohnutí nad smrtí Lazara, které ukazuje na jeho úplné a skutečné lidství a i na skutečnou tragiku smrti - i pro toho, který nejen ví o věčném životě, ale který ho i přináší.

Pokud posluchač (a vykladač) zůstane jen u toho, co kdysi Ježíš udělal, odejde vcelku bez užitku, i když to bude sebevíc obdivovat. Potřebuje sám zažít své zdvižení z hrobu, aby i pro něho přímo byl Ježíš vzkříšením a životem. Prvou zkušeností na této cestě bývá Boží odpuštění.

Angelo Scarano:

Tento úryvek je přechodem mezi vyprávěním o veřejném Ježíšově životě a jeho pašijovém týdnu. Zároveň líčí poslední Ježíšovo znamení, korunu jeho skutků. Mezi všemi znameními toto nejzřetelněji ukazuje cíl evangelia: "Tato slova však zapsána jsou, abyste věřili, že Ježíš je Kristus, Syn Boží, a abyste věřice měli život v jeho jménu." (Jan 20,30) Evangelista nechce tolik ukázat Krista jako velkého divotvůrce, ale jako "vzkříšení a život". V textu jsou propojeny dvě roviny:

- 1) Lazarova smrt, jeho vyvedení z hrobu, ohlas zázraku mezi lidmi.
- 2) Kristova smrt: prorocké pomazání (11,2), návrat do Judska "pro rozsudek smrti" (jako důsledek vzkříšení Lazara!)

Celý příběh je velmi dynamický, všichni jsou v pohybu: Ježíš a učedníci jdou ze Zajordání, židé z Jeruzaléma, Marta z vesnice, Maria a židé ze svého domu a z vesnice, Lazar z hrobu.

Uvedení (1-6)

Verš 2: Pomazání je předzvěstí Ježíšovy smrti, která bude vyústěním tohoto zázraku! (Rozsudek zabít Ježíše přišel právě na základě tohoto divu: Jan 11,53).

Verš 3: Sestry Ježíše pouze informují, podobně jako Maria v Káni, jakmile došlo víno.

Verš 4: Kristus vidí Lazarovu nemoc "ke slávě Boží". To lze chápat dvojím způsobem: buď skrze vzkříšení Lazara Kristus ukáže svoji moc a slávu, anebo tento zázrak povede k jeho smrti, která je prvním stádiem jeho oslavení (12,23-24; 17,1). Je nápadné, že Ježíšovy myšlenky jdou ihned k Otci: modlitba před hrobem bude druhou stranou této mince.

Verš 5: Ježíš měl rád Lazara a jeho sestry: byl pravým člověkem! (Vzpomeňme na únavu cestou do Samaří: Jan 4,6). Mezi řádky můžeme vystopovat Ježíšovu citlivou lidskost, která zná slzy i pohnutí (v. 33.35), opravdovost přátelství (v. 21-24.32.39n), ale také tajemství Božího synovství (v. 4-6.14-15.41n).

Ježíš se vydává do Judska (7-16)

Výrok o světle (9-10: "Kdo chodí ve dne, neklopýtne, protože vidí ve světle tohoto světa. Kdo však chodí v noci, klopýtne, protože v něm není světlo.") je trochu temný: na koho se má vztáhnout? Jistě ne na Krista (výraz "klopýtnout" se vztahuje na pád do hříchu, dále Kristus nemůže chodit ve tmě, vždyť jemu světlo nechybí). Pro jasnější pochopení bude lepší postavit tento text vedle jiného, totiž Jan 12,35-36: "Ještě jen malou chvíli je světlo mezi vámi. Dokud máte světlo, neustávejte v cestě, aby vás nepřekvapila tma; kdo chodí ve tmě, neví, kam jde. Dokud máte světlo, věřte ve světlo, abyste se stali syny světla." Ježíš tedy zve učedníky, aby překonali neochotu, následovali ho, a tak kráčeli v jeho světle.

Téma světla a tmy spojuje jedenáctou kapitolu s devátou (uzdravení slepce).

Ježíš a Marta (17-27)

Maria a Marta reagují různým způsobem na smrt bratra: Marta běží k Ježíšovi, Maria zůstává doma, sedí (typický postoj truchlící ženy). Marta vyslovuje svoji důvěru, posléze víru. Maria, u Ježíšových nohou, zůstává obtěžkána břemenem bolesti. První vyslovuje naději v nekončící život, druhá nevnímá nic jiného než odloučení. Na tyto rozdílné postoje Ježíš reaguje různě.

Přesvědčení Marty (22: "Ale vím dobře i teď, že ať bys žádal Boha o cokoli, Bůh ti to dá") se dá přirovnat k Ježíšově jistotě vyslyšení (41: "Věděl jsem, že mě vždycky slyšíš").

Ježíš odpovídá Martě, že její bratr vstane: Marta to pochopí jako vzkříšení v poslední den, podle židovské víry. Na to Ježíš navazuje slavnostním vyznáním: "Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít, a žádný, kdo žije a věří ve mne, neumře navěky." (25-26) Toto vyznání nám připomíná výrok o chlebu života: "Já jsem chléb života, kdo věří ve mne, nebude hladovět, kdo ve mne věří, nebude nikdy žíznit" (6,35). V obou případech se jedná o příslib života, nikdy nekončícího, o příslib "životodárné vody neustále tryskající" (srv. Jan 4,14). A tento život je darován už teď, ne teprve jednou v poslední den (jak si myslela Marta).

Marta odpovídá "křesťanským" vyznáním: přešla z pouhého přesvědčení, že Ježíš má jen zvláštní vztah k Bohu (o cokoli ho poprosíš, dá ti to), k uznání, že je Mesiášem, eschatologickým vyslancem. Přesto ještě nedokázala přijmout, že Ježíš může vzkřísit už teď (proto se bude bránit, aby neodstranili kámen, v. 39).

Vítězství nad smrtí (28-45)

Jiná je Mariina reakce: ona vyjadřuje pouze svoji bolest, neotevívá se Ježíšově všemohoucnosti a nemůže se vzdávat na nic jiného než na vzlykot (33).

I Ježíš prožívá zármutek (opět potvrzení, že je opravdovým člověkem): v duchu byl hluboce dojat, zachvěl se. Obě slovesa poukazují na Ježíšovu reakci tváří v tvář smrti, nejen Lazarově, ale i vlastní (obě roviny jsou v příběhu spojeny!). Druhé sloveso se vyskytuje ještě v kontextu o utrpení: "Nyní je má duše rozechvělá" (12,21; viz také 13,21; 14,1).

Verš 37: Ježíš nemohl zabránit smrti Lazara? Mohl, avšak právě skrze jeho smrt se mělo oslavit jeho jméno. A navíc Lazarova smrt a "oživení" jsou předobrazem samotné Kristovy smrti a vzkříšení, proto "bylo třeba", aby Lazar okusil smrt.

Verš 40: Víra je podmínkou k tomu, aby bylo možné vidět slávu, moc Boží, která přemůže rozkladnou moc smrti. Zároveň zázrak samotný má vyvolat víru v přítomných ("aby uvěřili" - v. 42).

Verš 41: Ježíš ví, že je vždycky vyslýchán, protože koná stále to, co se Otcí líbí (8,32: "nenechal mě samotného, neboť stále dělám, co se líbí jemu"). A nyní vydává o tom svědectví, aby i ostatní uvěřili.

Verš 43: Zázrak jako takový je popsán velmi stručně (důraz leží na rozhovorech a na Ježíšových slovech). Ježíš vyvádí Lazara ze smrti svým slovem. Tím dokazuje, že jeho slova jsou skutečně "Duch a život" (J 6,63; viz i 5,28.29: "Přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší jeho hlas a vyjdou").

Verš 44: Zatímco Lazar vychází omotan do pláten, Kristus ve vzkříšení sám odloží a složí plátna.

Verš 45: Zázrak doprovázený svědectvím Ježíšovy modlitby dosáhl cíle, protože mnozí uvěřili.

K ÚVAZE:

Aleš Opatrný:

S představami o "posmrtném životě" a o "nesmrtelnosti duše" jsou stále pochopitelné potíže. A nepomohou ani publikace dr. Moodyho. Je třeba mít opravdu k věci přístup, který ukazuje Bible. A to je jednak vědomí o původu všeho života v Bohu (jen Bůh tedy může překonat smrt "biologickou" a tím spíš jen Bůh může překonat smrt jakožto následek hříchu). A dále je to vědomí o nové kvalitě života člověka, který přijal Krista, o kvalitě člověka, který dostal Ducha Božího a který z něho žije. Tohoto Ducha Božího ovšem nesmíme zaměňovat s nadáním, inteligencí, tvůrčími schopnostmi, zkrátka s věcmi, které jsou, vzhledem ke stvořenosti světa, ovšem také Božími dary jako všechno stvořené, ale které jsou tak či onak dány v zásadě každému člověku, i když každému jiné a každému jinak. V podání Písma je dar Ducha eminentním darem vzkříšeného Krista a je to princip nového života v člověku, života, který vede člověka ke spáse, k životu podle Boha, ke konání "skutků světla" a který dává jeho životu ovoce, "které zůstává". Je to tedy začátek věčného života v nás. Teprve takto je pak jasné, že kdo má s tímto životem "z Ducha" (viz celá 8. kap. Řím) zkušenost, může trochu chápat, oč jde při vzkříšení - chápe také, že je to nepředstavitelné, protože Bůh skrze svého Ducha tvoří všechno nové (naše zkušenost s tímto tvořením nového není pokrok vědy a technologie, ale odpuštění hříchů - viz Jan 20,22-23: odpuštění Boží je vytvoření nové skutečnosti v nás i pro nás). Duch svatý v nás je tedy skutečně zárukou věčného života, jak to čteme v Ef 1,14, je to "závdavek našeho dědictví". Věčný život pak v chápání Písma není jakékoliv bytí za hranicí smrti, ale oblažující bytí s Bohem, podíl na jeho životě. Tedy naděje křesťanství nekonečně přesahuje (jinak jistě správné) chápání řecké filosofie, která mluví o nesmrtelnosti duše (např. Platon).

Smrt člověka přitahuje i děsí. Je to zcela jistý bod našeho života: jakkoliv jsou lidé různí - někdo bohatý, jiný chudý, někdo zdravý a jiný nemocen, zemřeme všichni. Se smrtí, a to se svou vlastní, se rozhodně setkáme a budeme vůči ní zcela bezmocní. Podobně jako jsme bezmocní vůči hříchům, které jsme udělali a které nemůžeme už nijak změnit. My jsme bezmocní, ale totéž

neplatí o Bohu. Vzkříšení Lazara je toho znamením. A je to znamení velmi výmluvné, protože Ježíš zasahuje tam, kde člověk už nijak zasáhnout nemůže. Lazar, ležící několik dní v hrobě, takže už je ze zápachu zřejmé, že se rozkládá, je Ježíšem přiveden k životu. Tak, jako člověk, zapletený do zla, člověk, který vykonal větší či menší řadu zlých a neodčinitelných skutků, je zcela vzkříšen odpuštěním. Tak jedná Bůh, toto může udělat Bůh a jedině Bůh. Toto můžeme čekat od Ježíše: že nás zbaví hříchů a tedy i věčné smrti, která je důsledkem hříchů. A vzhledem k našim životním zkušenostem je to stejně nepochopitelné a neuvěřitelné, jako vzkříšení někoho, kdo byl už tři dny v hrobě, kdo byl skutečně mrtvý. Čím více ale člověk zná Boha, tím méně ho to překvapuje. Protože Bůh je sám zdrojem života, protože Bůh chce život člověka a ne jeho smrt může takto jednat. Může odstranit z našich životů příčinu věčné smrti, a tou je hřích. A tak nám může dát vzkříšení, které není jen návratem do tohoto života, ale může nás vzkřísit pro věčnost, tedy pro sebe.

Není to zcela lehké pochopit, ale je třeba si uvědomit, že křtem jsme získali skutečný Boží život, že tento život je silnější než smrt. Je třeba si uvědomit, že hřích v nás vždy kus za kusem rozšiřuje prostor smrti a odpuštění ho zas likviduje a dělá místo životu. Pokud jsme zažili skutečné odpuštění hříchů, potom jsme zažili věc větší, než bylo vzkříšení Lazara! Protože vzkříšený Lazar se vrátil zas do tohoto života, do smrtelného života. Jenže odpuštění hříchů nám otevírá život bez omezení, věčný život u Boha. A to je něco, co nesnese srovnání s ničím na této zemi.

Ježíš nedělal svá znamení, své zázraky proto, abychom se hodně divili. Dělá je proto, abychom mu věřili. Abychom věřili jeho slovům, která jsou, jak píše Janovo evangelium, "duch a život". Chce, abychom věřili tomu, co o svém Otci, o sobě samém a o našem věčném údělu řekl. Protože víra v Ježíšovo slovo vede k životu, a to jak k plnému životu tady na zemi, tak k věčnému životu v Bohu. A víra nestojí na tom, že jsme viděli něco podivuhodného, ale na tom, co nám Ježíš řekl a ovšem také na tom, že jsme mnohé ve vlastním životě poznali jako pravdivé.

Má-li tedy člověk za sebou skutečně hlubokou zkušenost odpuštění hříchů, ví, jak mocný je Bůh. Ví, že to, co Bůh dává, převyšuje lidské představy. A v tom případě pak člověk s Bohem počítá. Nechodí si v životě jen sám ani se nestará jen o dobré pakty s druhými lidmi, ale počítá s tím, který je původcem i dárce života, kterému je třeba věřit více, než komukoliv jinému.

Angelo Scarano:

"Vzkříšení Lazara" je poprávu posledním a vrcholným zázrakem v Janově evangeliu: toto znamení nám totiž ukazuje, že Kristus především dává život. Všechna ostatní znamení (uzdravení slepce, ochrnutého, rozmnožení chlebů, proměnění vody ve víno) jsou v zásadě zahrnuta v tomto: ve všech těchto projevech jde totiž o dar života, vždy však s jinými konturami. A v posledním divu jde o dar života "par excellence": tento dar je pak znamením něčeho hlubšího, znamením exploze života při vzkříšení. Tam nejde jen o "přivedení zpátky" do obyčejného života jako v případě Lazarově (označení perikopy jako vzkříšení Lazara není úplně přesný!), ale o novou kvalitu existence, o zásadní skok kvality.

Víra ve vzkříšení nám možná nečiní tolik problémů. Těžší je zřejmě přijmout to, že už teď Kristus dává "nový, vzkříšený život". To je potvrzeno jeho svědectvím: "Kdo přijímá moje slovo, má život věčný a nepodléhá soudu, ale přešel již ze smrti do života" (Jan 5,24). A že tento nový život je dáván už teď v přítomnosti (a ne teprve po smrti), je naznačeno také v naší perikopě. Marta věřila, že její bratr vstane (teprve někdy v budoucnosti!), Ježíš však nasměrovává její víru do přítomnosti: on křísí mrtvé teď, ne až jednou po smrti. Dar "přirozeného života" Lazarovi už v tomto životě je

znamením, že Kristus nyní a zde dává "nadpřirozený život".

Toto evangelium je velikým darem pro každého z nás: prožíváme-li svůj život jako skomírání pod břemenem mnoha problémů, které nedovolí se ani nadechnout, prožíváme-li vysilující vztah s nějakým člověkem, který nám neustále pije krev, jsme drceni-li svojí nemožnou a nezměnitelnou povahou, prožíváme-li svůj život jako "utápění se v bahnu", pak Kristus přichází a ptá se: já jsem pro tebe vzkříšení právě v tomto tvém umírání, věříš tomu? Věříš, že už teď dávám život? Nebo si spíš myslíš, že jsem před tvým problémem bezmocný? Vírou se můžeme nechat vytáhnout z bahna, vírou můžeme zakoušet (stále nově!) moc Kristova vzkříšení, a to uprostřed skomírání. Není to úžasné?

Může nám to znít jako něco neuvěřitelného, vzdáleného od běžné zkušenosti. Nevěřili jsme tolikrát v Krista, a on nás přece v tom nechal? Ano, i to můžeme nalézt v dnešním úryvku. Kristus nechává takřka volný průběh událostem: nechá Lazara umřít (mohl ho přece uzdravit na dálku jako onoho královského služebníka!), dokonce dopustí, že jeho tělo se začíná rozkládat. Prostě nechává vítězit smrt nadobro. Opravdu? Ne tak úplně. Svým slovem (a tady vidíme, jak velkou moc má Ježíšovo slovo!) vyvádí Lazara z prachu smrti. A přece se zdálo, že není naděje, vždyť ho dokonce odrazovali, že nemá smysl otevřít hrob, protože Lazarovo tělo podléhá už rozpadu!

Lazarův příběh je příběhem vzorovým, ukazuje totiž určitou stránku Kristova jednání. Ježíš velmi často nezasahuje ihned, slovo osvobození od opakujících se hříchů, od nesnesitelných vztahů, od vysilujícího stereotypu nepřináší hned. Mnohdy nechává tyto události dojít dál. Ne však proto, aby člověka nechal v poutech smrti a hříchu, ale aby ho z toho vysvobodil: ne pět minut před dvanáctou, ale po dvanácté (jako v Lazarově případě, kdy všechno bylo už "hotové"). Je těžké v takové beznadějně situaci v Krista věřit: to dobře ví Marta, která toho nebyla jen tak schopna. A že není lehké mít takovou živou víru, to všichni z vlastní zkušenosti víme. A proto se potřebujeme zaposlouchat, ponořit se do dnešního evangelia a Kristu dovolit, aby svým slovem prohloubil a vzkřísil naši víru.

K REFLEXI:

Které oblasti mého života jsou dosud v hrobě a potřebují oživení, Božího ducha?

Čemu ve skutečnosti žiji? Bohu, nebo sobeckým a hříšným sklonům svého "já"?

Věříš, že nyní a zde je Kristus pro tebe vzkříšení a život?

Že má moc tě vyvést z tvých hrobů?

Osvobodit tě od pruhů plátna, které tě omotávají?